

MONITORIZAREA AVIFAUNEI UNOR ZONE UMEDE DIN BAZINUL PRUTULUI

AVIFAUNA'S MONITORING IN SOME WETLANDS FROM PRUT RIVER BASIN

CARMEN GACHE , JOHANNA WALIE MULLER

Abstract

Beginning from the spring of 2001, Romanian Ornithological Society – Iași Branch and Romanian Water Administration – Prut River Direction started an ornithological monitoring program in different wetlands belong the Prut River basin. Our intentions was to create a data base about the actual situation of birds population, to identify the best sites for birds' conservation, to identify the activities which disturbs the birds' life and to estimate the human pressure level. We took in our attention some dam lakes (Stânca - Ștefănești, Hănești, Podu Iloaiei, Belcești –Tansa, Hălțeni), fishponds (Larga Jijia, Bogdănești - Fălciu, Cârja - Mața - Rădeanu) and old closed sections of water course on the Prut River valley (Bolătău, Teiva).

Key words: wetlands, birds' monitoring, Prut River

Cuvinte cheie: zone umede, monitorizarea avifaunei, bazinul Prut

INTRODUCERE

În cursul primăverii anului 2001, după mai multe discuții preliminare, Sucursala Iași a S.O.R. și Compania Națională „Apele Române” S.A. – Direcția Ape Prut Iași au realizat un program de lucru privind monitorizare avifaunei unor zone umede din bazinul Prutului. Spre sfârșitul anilor '90, s-a fundamentat baza unei colaborări între Direcția Ape Prut Iași și specialiști în domeniul managementului apelor din Olanda. Ca o consecință, în ultimii ani, am remarcat o schimbare de atitudine și gândire în ceea ce privește realizarea unor programe de ameliorare hidrologică a teritoriilor din bazinul Prutului, punându-se tot mai pregnant problema reconstrucției ecologice și a asigurării unor puncte de refugiu pentru păsări, care ar asigura totodată și conservarea biodiversității, în ansamblu, în cadrul acestor zone umede. Stabilirea punctelor de monitorizare s-a realizat pe baza unei liste de plecare propusă de colegii noștri, care au manifestat deosebită înțelegere pentru amendamentele noastre, pornind de la experiența noastră din teren. Deși, inițial, au fost vizitate mai multe puncte acoperind câteva dintre prutețele din județul Iași (Bolătău, Teiva - Vișina) cu statut de arie protejată pe plan local și acumularea de la Podu Iloaiei din bazinul Bahluiului, în urma primelor observații adunate pe teren, lista finală cuprinde următoarele zone umede: lacul Hănești (pe Bașeu, în județul Botoșani), Vlădeni (la punctul de confluență Jijia - Miletin, în județul Iași), acumulările Belcești și Sârca (în bazinul Bahluiului, județul Iași), bălțile dintre Fălciu și Bogdănești (județul Vaslui), eleșteiele Cârja – Mața – Rădeanu (la punctul de confluență Elan – Prut, la limita dintre județele Vaslui și Galați), ocazional, fiind vizitat și lacul de acumulare de la Stânca-Ștefănești.

DURATA STUDIULUI ȘI METODE DE LUCRU

Observațiile avifaunistice au fost realizate în perioada mai 2001 – noiembrie 2004 (unele teritorii au fost vizitate constant și ulterior încheierii programului S.O.R. – Direcția Prut, Apele Române), folosind metoda traseului și metoda observației din punct fix, identificarea păsărilor realizându-se prin observare directă cu ajutorul binoculului 12x50 și a unei lunete 40x60, iar în cazul unor specii, pe baza emisiunilor sonore. Traseele și punctele de observații au fost stabilite cu prilejul primelor deplasări, menținându-se pe întreaga durată a studiului. Recenzarea efectivelor de păsări s-a realizat prin numărarea directă a tuturor indivizilor observați în cazul unor grupuri ce nu depășeau 200 de păsări sau folosind recenzarea în bandă în cazul aglomerărilor mari formate de unele specii de păsări acvatice și limicole în timpul perioadei de migrațiune sau în cartierele de iernare.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Amenajat pe cursul râului Bașeu, la doar câțiva kilometri distanță de orașul Săveni, lacul de acumulare de la Hănești este format din două acumulări, cu o suprafață totală de 200 ha și constituie cel mai important loc de cuibărit din bazinul râului Bașeu, reprezentând totodată și un important punct de popas pe durata migrației (GACHE CARMEN, MULLER JOHANNA WALIE. BĂDĂRĂU D. 2002). Spre malul estic, se găsește o insulă pe care cresc sălcii și plopi, iar dinspre mijlocul lacului până la marginea vestică există o suprafață întinsă și compactă de stuf, în interiorul căreia se înalță câteva sălcii și unde chiar accesul cu o barcă este foarte dificil.

În coada lacului există o pajiște umedă, inundabilă, păpuriș și stufăriș.

Aici se găsește singura colonie mixtă de stârci - *Ardea cinerea* (LINNAEUS, 1758), *Nycticorax nycticorax* (LINNAEUS, 1758), *Egretta garzetta* (LINNAEUS, 1766) și cormorani - *Phalacrocorax carbo* (LINNAEUS, 1758) și *Phalacrocorax pygmeus* (PALLAS, 1773), cu cuiburi instalate în arbori identificată până în prezent în întregul bazin românesc al Prutului. Colonia are o evoluție oscilantă, lent negativă, influențată decisiv de nivelul presiunii antropice. Lacul are

destinație piscicolă și a fost luat în administrare particulară, așa încât conducerea fermei urmărește să înlăture cormoranii prin distrugerea cuiburilor, dar și prin tăierea unor arbori. Specii dominante sunt stârcul cenușiu și stârcul de noapte. În anul 2001, efectivul cloctor era format din 40 de perechi de *Ardea cinerea*, 18 perechi de *Nycticorax nycticorax*, 7 perechi de *Egretta garzetta*. Pe 30.06.2001, am observat și trei cuiburi ocupate de *Phalacrocorax carbo*, dar am aflat de la conducerea fermei că fuseseră construite încă 20 de cuiburi de cormoran mare în câteva sălcii care au fost ulterior tăiate. Ulterior, numărul de perechi cloctoare a scăzut constant în colonia de pe insulă, unde s-a creat o bază pentru agrement și pescuit sportiv – mai ales spre marginea sudică a insulei unde există o cabană, o parte dintre păsări refugiindu-se pentru cuibărit în stufărișul compact. În anul 2003, cormoranii au lipsit și s-au efectuat o serie de lucrări de întreținere în preajma barajului, deranjând păsările care foloseau ca loc de hrănire micile eleșteie destinate puietului de pește amenajate în aval de baraj. În anul 2005, în arborii de pe insulă mai erau prezente doar 22 cuiburi de *Ardea cinerea* și 5 cuiburi de *Egretta garzetta*, stârcul de noapte fiind observat doar în perimetrul stufărișului. De asemenea, este evidentă reducerea numărului de arbori în perimetrul lacului, iar de la localnici am aflat de existența unor litigii privind terenurile de pe versantul estic al lacului și custodia lacurilor.

În stufăriș, cuibăresc cu certitudine mai multe specii de păsări acvatice și semiacvatice: dintre corcodei – *Podiceps cristatus* (LINNAEUS, 1758) și *Tachybaptus ruficollis* (PALLAS, 1764); dintre ardeide – *Egretta alba* (LINNAEUS, 1758), *Ardeola ralloides* (SCOPOLI, 1769), *Ixobrychus minutus* (LINNAEUS, 1766), dintre rațe – *Anas platyrhynchos* (LINNAEUS, 1758), *Anas strepera* (LINNAEUS, 1766), *Anas querquedula* (LINNAEUS, 1758) și *Aythya ferina* (LINNAEUS, 1891); păsările răpitoare de zi sunt reprezentate de două perechi de *Circus aeruginosus* (LINNAEUS, 1758); dintre limicole, cuibărește doar *Vanellus vanellus* (LINNAEUS, 1758), iar laridele sunt prezente prin *Larus ridibundus* (LINNAEUS, 1766) și *Chlidonias hybridus* (PALLAS, 1811); în 2003, este posibil să fi cuibărit și o pereche de *Chlidonias niger* (LINNAEUS, 1758), păsările fiind observate în perimetrul lacului pe toată durata sezonului de reproducere. Efectivele de passeriforme de stufăriș (*Acrocephalus arundinaceus* (LINNAEUS, 1758), *Acrocephalus scirpaceus* (HERMANN, 1804), *Acrocephalus schoenobaenus* (LINNAEUS, 1758) și *Emberiza schoeniclus* (LINNAEUS, 1758) sunt mult mai numeroase decât în cazul celorlalte acumulări de pe cursul Bașeului, aici cuibărind cu certitudine și *Locustella luscinioides* (SAVI, 1824), identificat sonor în repetate rânduri.

Nu excludem posibilitatea ca în perimetrul stufărișului compact de pe lacul din fața barajului să cuibărească și câteva perechi de lopătar - *Platalea leucorodia* (LINNAEUS, 1758) – în ultimii ani, au fost observați constant începând din luna mai, adulți în penaj de nuntă, iar în luna iunie 2001, cu ajutorul lunetei, a fost surprins un adult stând în poziție de cloctor pe o împletitură de stuf, care părea un cuib bine camuflat în marginea sudică a stufărișului. Din păcate, aspectul compact al acestuia ne-a împiedicat să pătrundem cu ajutorul ambarcațiunii pusă la dispoziție de conducerea fermei piscicole.

Menționăm și prezența unei perechi de *Falco subbuteo* (LINNAEUS, 1758) care cuibărește într-un arbore situat la extremitatea nord-estică a insulei.

În timpul migrației, pot fi observate nu numai efective mari de păsări acvatice sau limicole, ci și unele specii rar semnalate în bazinul Prutului: *Circaetus gallicus* (GMELIN, 1788) – 11.08.2001 sau *Milvus migrans* (BODDAERT, 1783) – 29.05.2003.

Datele adunate până în prezent conturează o imagine de potențială arie de importanță avifaunistică în cazul lacului de la Hănești. Va trebui identificată o soluție care să permită conservarea coloniei de ardeide instalate pe arbori, chiar dacă administrația fermei piscicole va înlătura constant cormoranii de la cuibărit. Pe de altă parte, este necesară reducerea impactului provocat în perimetrul insulei de turismul de agrement (în special, la sfârșitul săptămânii) și pescuitul sportiv necontrolat.

Evoluția avifaunei ariei de importanță avifaunistică “*Eleșteiele Jijiei și ale Miletinului*” a fost urmărită constant începând din toamna anului 1992, fiind publicate o serie de articole și o monografie ce face referiri la această importantă zonă umedă din bazinul mijlociu al Prutului (GACHE CARMEN, 2002). De aceea, vom sublinia doar câteva aspecte generale observate pe parcursul deplasărilor realizate în perioada prezentului program de monitorizare. Remarcabilă este apariția în acest perimetru a unei importante colonii de reproducere a păsărilor limicole în coada lacului Hălțeni și pe pajiștea inundabilă din spatele gării Vlădeni. De asemenea, menționăm prezența pe lacul Hălțeni, în iarna anului 2002 (03.12.2002), a unui efectiv de circa 15.000 de rațe mari (*Anas platyrhynchos*) și a unui grup compact de aproximativ 500 de exemplare de *Numenius arquata* (LINNAEUS, 1758), reprezentând valori maxime recensate pentru aceste două specii în acest teritoriu, în timpul aspectului hiemal.

Anul 2002 a debutat sub auspiciile unei prognoze hidrologice nefavorabile care a determinat decizia administrației celor două ferme piscicole (de la Larga Jijia, respectiv, Vlădeni) să mențină un nivel ridicat al apei în eleșteiele piscicole. Pe fondul acestei rezerve de apă, ploile extrem de abundente din lunile mai și iulie – august au avut repercusiuni negative asupra populației de păsări limicole, laride și sternide cloctoare în zona umedă Vlădeni, provocând inundarea teritoriilor de cuibărit, precum și dezvoltarea și creșterea exagerată a vegetației de pe aceste suprafețe. În schimb, anul 2004 a avut un regim climatic extrem, primele semne ale secetei instalându-se încă din luna aprilie; migrația de primăvară s-a derulat foarte rapid, fiind practic încheiată în prima jumătate a lunii aprilie – la sfârșitul lunii martie, au fost observate specii de păsări care, de obicei, apar în zona umedă Vlădeni în ultima decadă a lunii aprilie și la începutul lunii mai. Astfel, pe 23.03.2004, am observat primele exemplare de cioc-întors - *Recurvirostra avosetta* (LINNAEUS, 1758), specie care sosește în această arie în jurul datei de 2 aprilie; pe câmpia inundată a Jijiei, era prezent un important grup de păsări limicole sosite timpuriu: 120 de exemplare de *Vanellus vanellus*, 400 de exemplare de *Limosa limosa* (LINNAEUS, 1758), 2 exemplare de *Limosa lapponica* (LINNAEUS, 1758),

12 exemplare de *Tringa glareola* (LINNAEUS, 1758), 4 exemplare de *Tringa nebularia* (GUNNERUS, 1767), 160 de exemplare *Tringa totanus* (LINNAEUS, 1758), 160 exemplare de *Tringa erythropus* (PALLAS, 1764) și 260 de exemplare de *Philomachus pugnax* (LINNAEUS, 1758). Câteva zile mai târziu, pe 27.03.2004, pe două eleșteie din complexul de la Larga Jijia, se aflau atât specii caracteristice lunii martie în această regiune, cum sunt speciile de rațe – 42 de perechi de *Anas penelope* (LINNAEUS, 1758), 38 de perechi de *Anas acuta* (LINNAEUS, 1758), 53 de perechi de *Anas crecca* (LINNAEUS, 1758) și 106 perechi de *Anas clypeata* (LINNAEUS, 1758), cât și specii de păsări limicole – 232 de exemplare de *Vanellus vanellus*, 483 de exemplare de *Limosa limosa*, 6 exemplare de *Tringa stagnatilis* (BECHSTEIN, 1803), 160 de exemplare *Tringa totanus*, 8 exemplare de *Tringa erythropus* și 580 de exemplare de *Philomachus pugnax*. Pe de altă parte, uscarea rapidă a pajiștilor inundabile a determinat concentrarea păsărilor limicole clocitoare în perimetrul din coada lacului Hălteni și pe mlaștina Miletin, numărul de perechi fiind evident mai mic decât în anul anterior.

Pe de altă parte, presiunea antropică s-a realizat de o manieră diferită. La Larga Jijia, două eleșteie de dimensiuni mari au rămas lipsite de apă pe parcursul anului 2002, ca urmare a braconajului intens practicat aici de locuitorii satului Mihail Kogălniceanu și care a pricinuit mari pierderi în anul precedent. Din păcate, în anii anteriori, unul dintre aceste eleșteie reprezenta principalul loc de hrănire pentru speciile de ciconiiforme și de păsări limicole care cuibăresc în acest perimetru. Aceste eleșteie au fost menținute uscate în anii următori, obligând păsările să procure hrana necesară din teritorii mai îndepărtate (eleșteiele Vlădeni, mlaștina Miletinului, etc.). Totodată, eleșteul EC2 – unde se află colonia de lopătari - a fost deschis pentru pescuitul sportiv; considerăm că acest lucru nu a afectat păsările deoarece accesul pescarilor a fost permis doar pe malul vestic al lacului, la o distanță apreciabilă de punctele unde sunt instalate cuiburile păsărilor. Este posibil și cuibăritul țigănușului (*Plegadis falcinellus*) pe acest eleșteu, începând din vara anului 2001, această specie înregistrând o prezență estivală constantă în acest perimetru. În schimb, menținerea unui nivel ridicat al apei în eleșteie, determină pierderea unor locuri de hrănire și a unor locuri de cuibărit folosite de unele specii de păsări (stârci, egrete, lopătari, păsări limicole, pescăruși, chire și chirighițe). În ultimii doi ani, s-au realizat importante lucrări de întreținere a digurilor, deranjând avifauna clocitoare în acest perimetru.

O atenție deosebită am acordat pajiștii inundabile din spatele gării Vlădeni, folosită în egală măsură ca loc de popas și teritoriu de cuibărit de păsările limicole, cărora li s-au adăugat, temporar, grupuri mici de anseriforme și ciconiiforme. Pajiștea aparține primăriei și este utilizată ca loc de pășunat. Deși groapa de gunoi se află de cealaltă parte a șoselei, numeroși localnici depozitează deșeurii și la marginea acestei pajiști. Prezența constantă a animalelor domestice prejudiciază activitatea de cuibărit a păsărilor limicole.

În perimetrul bălții Borșa, s-a organizat un serviciu de supraveghere a accesului uman pentru eficientizarea producției piscicole. Indirect, prezența păsărilor a fost favorizată; din păcate, suprafața luciului de apă variază de la un an la altul, iar în ultimii trei ani, apa a fost evacuată complet, păsările fiind constrânse să caute alte teritorii. Nu am reușit să identificăm noul punct de cuibărit al coloniei mixte de corcodei – *Podiceps cristatus*, *Podiceps nigricollis* (BREHM, 1831), *Tachybaptus ruficollis* și chirighițe cu obraz alb (*Chlidonias hybridus*) – care a cuibărit constant pe această baltă ani la rând, așa încât presupunem că păsările au părăsit zona umedă Vlădeni.

În ceea ce privește acumulările din bazinul Bahluiului, majoritatea eleșteielor din salba de la *Sârca* sunt uscate sau prezintă doar mici ochiuri de apă formate pe seama topirii zăpezii sau a ploilor, fiind folosite în timpul pasajului de grupuri mici de păsări limicole. Lacul de acumulare *Belcești* – *Tansa* rămâne, în continuare, un important loc de popas pentru păsările acvatice, semiacvatice și limicole, mai ales pe durata migrației de toamnă. Pe pajiștea mlăștinată din coada lacului, în perioada 2001 – 2004, nu au cuibărit decât nagâții (*Vanellus vanellus*), dar în 2005, au fost prezente și 4 perechi de *Recurvirostra avosetta*. De altfel, această suprafață este folosită ocazional ca loc de pășunat, prezența păsărilor fiind favorizată în anii cu precipitații abundente ce mențin o calitate bună a altor pajiști și pășuni din vecinătatea lacului, preferate de către localnici.

Bălțile situate între Bogdănești și Fălciu sunt puternic influențate de regimul pluviometric anual, fiind inundate primăvara, în timp ce toamna pot seca aproape complet (pe 26.09.2003, doar la Gura Văii era prezent un ochi de apă, dar păsările lipseau). Vegetația palustră este redusă, fiind bine reprezentate pajiștile inundabile, folosite de localnici ca loc de pășunat. Primăvara, pe aceste bălți de dimensiuni mici, pot fi observate atât păsări acvatice, cât și limicole. Cormoranii și anseriformele apar cu efective însemnate – spre exemplu, pe 17.04.2003, au fost recensate: 66 de exemplare de *Phalacrocorax carbo*, 2 exemplare de *Phalacrocorax pygmeus*, 46 de exemplare de *Cygnus olor* (GMELIN, 1789), 136 de exemplare de *Anas platyrhynchos*, 254 de exemplare de *Anas crecca*, 352 de exemplare de *Anas acuta* (reprezentând cel mai mare grup de rață sulițar observat în bazinul Putului până în prezent), 20 de exemplare de *Anas clypeata* și 60 de exemplare de *Aythya ferina*. Dintre păsările limicole, erau prezente: *Vanellus vanellus* - 96 exemplare, *Limosa limosa* – 285 de exemplare, *Tringa totanus* - 206 exemplare, *Philomachus pugnax* – 36 de exemplare și o pereche de *Himantopus himantopus*. Teritoriul este folosit și ca loc de vânatoare de către unele păsări răpitoare, în special, în perioada migrației: *Buteo buteo* (LINNAEUS, 1758), *Circus aeruginosus* (LINNAEUS, 1758), *Milvus migrans* și *Falco tinnunculus* (LINNAEUS, 1758). În perioada de vară, apele își reduc suprafața, teritoriul căpătând aspect mlăștinos; sunt prezente relativ puține specii de păsări care folosesc acest perimetru ca teritoriu de hrănire – în luna iunie a anului 2005, au fost observate 109 exemplare de *Ciconia ciconia* (LINNAEUS, 1758), 15 exemplare de *Ardea cinerea*, 34 exemplare de *Egretta garzetta*, 39 de exemplare *Egretta alba*. Păsările limicole pot fi prezente și ca păsări clocitoare în acest perimetru – în sezonul de reproducere din anul 2005, au cuibărit cel puțin 15 perechi de nagâț (*Vanellus vanellus*), 2 perechi de cataligă (*Himantopus himantopus*) și 4 sau 5 perechi de sitar de mal (*Limosa limosa*).

Aria de importanță avifaunistică descrisă sub numele “*Eleșteiele Cârja – Mața – Rădeanu*” cuprinde salba de eleșteie amenajate pe valea râului Prut în apropierea punctului de confluență cu Elanul. Suprafața A.I.A. cuprinde 1517 ha de luciu de apă și aproximativ circa 200 ha ocupate de diguri și canale.

Eleșteiele Cârja – Mața au destinație piscicolă și sunt exploatate numai în perimetrul învecinat satului Cârja (opt eleșteie), în timp ce porțiunea dintre marginea satului și digul de apărare al Elanului (zona Mața), are ape puțin adânci, stufărișul ocupând suprafețe largi. Eleșteiele Rădeanu au intrat în primăvara anului 2001 în custodia A.J.V.P.S. Galați, după o perioadă în care fuseseră abandonate și golate de apă. Inițial, s-a urmărit transformarea acestui teritoriu în loc de vânătoare după un răgaz de aproximativ trei ani, care să permită refacerea ecosistemului și repopularea sa cu păsări acvatică (GACHE CARMEN. MULLER JOHANNA WALIE. 2002). În prezent, se pun bazele unui plan de management care să combine piscicultura intensivă cu vânătoarea sportivă.

Vegetația palustră este bogată – stufărișurile ocupă suprafețe întinse oferind condiții propice cuibăritului pentru păsările acvatice și passeriformele de stufăriș, iar pe suprafața apei sunt prezente speciile ale genurilor *Potamogeton*, *Lemna*, *Poligonum*, *Myriophyllum* și *Nymphoides peltata*, care sunt preferate de corcodei (*Podiceps sp.*) și chirighițe (*Chlidonias sp.*) pentru instalarea cuiburilor. Pajiștile stepice acoperă terenuri reduse, iar pe valea Prutului apar zăvoaie de luncă în care predomină salcia (*Salix sp.*). Suprafața unor poldere amenajate pentru situații de urgențe este cultivată cu porumb, sfeclă de zahăr, rapiță și soia.

Până în prezent, în perimetrul eleșteielor Cârja – Mața – Rădeanu au fost inventariate 123 de specii de păsări dintre care 79 sunt specii clocitoare; numărul perechilor clocitoare nu este mare, în special în perimetrul riveran satului Cârja deoarece aici gospodăriile se întind până la marginea eleșteielor; pe de altă parte, teritoriul reprezintă un important loc de popas pentru păsările acvatice și limicole în timpul migrației. Teritoriul Mața – Rădeanu oferă condiții ideale pentru cuibăritul a numeroase păsări acvatice – apele sunt puțin adânci, stufărișul este abundent, iar accesul omului este strict controlat (dar prezența umană a crescut în ultimii doi ani ca urmare a practicării pescuitului și vânătorii sportive). Probabil observațiile care vor fi realizate pe parcursul acestei veri, vor permite o estimare mai exactă a situației păsărilor clocitoare în acest perimetru.

Eleșteiele Cârja – Mața – Rădeanu reprezintă limita nordică unde au fost observați pelicanii - *Pelecanus onocrotalus* (LINNAEUS, 1758) în bazinul râului Prut – în lunile mai și iunie ajung aici grupuri de 50 – 100 de exemplare (ONEA N. 1996), iar cormoranul mare (*Phalacrocorax carbo*) formează stoluri de sute de exemplare în perioada pasajului (304 exemplare, 16.11.2001). Cormoranul mic (*Phalacrocorax pygmeus*) apare în pasaj în stoluri de câteva zeci de indivizi și cuibărește, cel puțin neregulat dincolo de marginea satului, la limita dintre eleșteiele Cârja și Mața), iar *Aythya nyroca* (GÜLDENSTÄDT, 1769) este prezentă în pasaj în grupuri nu prea mari, dar nu excludem posibilitatea cuibăritului în zona Mața. Ciconiiformele apar în grupuri mari în timpul perioadelor de migrație și câteva specii – *Botaurus stellaris* (LINNAEUS, 1758), *Egretta alba*, *Ardeola ralloides*, *Ixobrychus minutus*, *Ardea cinerea*, *Ardea purpurea* (LINNAEUS, 1766), *Nycticorax nycticorax* - cuibăresc cu efective nu prea mari în zona sudică a teritoriului studiat. După ce la data de 3.07.2002, în acest perimetru, au fost observați 108 adulți de *Platalea leucorodia* în penaj nupțial, având primele indicii privind posibilitatea ca în această arie să se afle alt punct de cuibărit al lopătarului în bazinul Prutului, în anul 2003, am avut certitudinea prezenței lopătarului ca specie clocitoare în acest teritoriu. De asemenea, menționăm faptul că aici cuibărește și țigănușul – *Plegadis falcinellus* (LINNAEUS, 1766), eleșteiele Cârja – Mața – Rădeanu, reprezentând singurul loc din bazinul românesc al Prutului unde au fost semnalate cu certitudine perechi clocitoare ale acestei specii.

Anseriformele formează aglomerări mari în timpul migrațiilor de primăvară și toamnă, adeseori grupările de păsări fiind observate până în apropierea malurilor învecinate gospodăriilor rurale. Specii cert clocitoare sunt *Cygnus olor* (GMELIN, 1788), *Anas platyrhynchos*, *Anas strepera* și *Aythya ferina*, observate în fiecare vară cu boboci. Stufărișul foarte dens din zona Mața face dificil accesul observatorilor, contribuind la reducerea stress-ului provocat de om, ceea ce favorizează cu certitudine cuibăritul unui mare număr de păsări acvatice și semiacvatice în această parte a teritoriului acestor eleșteie. Păsările limicole au efective mari în timpul pasajului; fluierarii (*Tringa sp.*) și sitarii - *Limosa limosa* trec în grupuri de zeci și sute de exemplare spre ariile de reproducere din nordul continentului în timpul primăverii, revenind în regiune către sfârșitul lunii iulie sau începutul lunii august. Cu efective mici, sunt prezente ca specii clocitoare: *Vanellus vanellus*, *Charadrius dubius* (SCOPOLI, 1786) și *Himantopus himantopus*. Pescărușii se adună cu miile în timpul toamnei, dominante fiind speciile *Larus ridibundus* și *Larus argentatus cachinnans* (PALLAS, 1811); chirighițele - *Chlidonias hybridus*, *Chlidonias leucopterus* (TEMMINCK, 1815) și *Chlidonias niger* - găsesc pe două eleșteie condiții ideale pentru instalarea cuiburilor.

Evoluția avifaunei eleșteielor Cârja – Mața – Rădeanu poate constitui un obiectivul unui interesant studiu de viitor, mai ales în contextul transformării părții sudice a acestui perimetru în teren de vânătoare. Deocamdată, ca urmare a regimului de frontieră și de protecție strictă împotriva vânătorilor și pescarilor braconieri, păsările se bucură de liniște, fapt evidențiat și de evoluția ascendentă a efectivelor observate de-a lungul anilor, chiar dacă populațiile clocitoare sunt încă reduse, departe de posibilitățile pe care le oferă habitatele acestui ecosistem.

Putem spera că în contextul grijii pentru obținerea unor producții piscicole corespunzătoare investițiilor, păsările – exceptând speciile ihtiofage a căror prezență nu este dorită în acest perimetru – deci, majoritatea păsărilor vor fi protejate în mod indirect de sistemul de pază al fermei piscicole. De asemenea, vânătoarea controlată conform legii în vigoare (nr. 103/1996, corectată prin O.U. în 7.02.2000) ar putea permite menținerea unor populații constante de păsări în zona eleșteielor Rădeanu – este de presupus ca A.J.V.P.S. Galați va dori să beneficieze pe termen lung de investițiile realizate începând din anul 2001. De altfel, în noiembrie 2004, lunca inferioară a Prutului până la granița dintre județele

Vaslui și Galați - deci, inclusiv, eleșteiele Rădeanu – a devenit Parc Natural, urmând să se organizeze un nou sistem de administrare.

Lacul de acumulare *Stânca - Ștefănești* reprezintă arie de importanță avifaunistică în bazinul Prutului, iar din noiembrie 2004, a obținut statut legal de arie de protecție specială avifaunistică, fiind deja publicate mai multe studii științifice care au stat la baza documentației oficiale necesară instituirii statutului de zonă protejată. Perimetrul lacului constituie cel mai important cartier de iernare pentru păsări acvatice din întreg bazinul românesc al Prutului, aici putând fi recenzate mii de anseriforme de-a lungul lunilor de iarnă (un total de 4526 de rațe și ferăstrași, 15.01.2004, informații detaliate fiind publicate în altă lucrare (GACHE CARMEN, MULLER JOHANNA WALIE, 2005). De asemenea, în timpul migrației, pe lacul de acumulare și pe lacul de compensare amenajat în aval de baraj, poposesc sute de cormorani (1080 de exemplare de *Phalacrocorax carbo*, 21.08.2004) și lișițe, mii de găște, rațe și pescăruși. Pădurea de luncă din aval de baraj, reprezintă un important loc pentru cuibăritul păsărilor răpitoare, accesul uman fiind limitat datorită brațului vechi al Prutului care înconjoară pădurea. Interesantă este prezența estivală a unui exemplar adult de *Milvus migrans* (05.06.2004), pentru ca două luni mai târziu (21.08.2004), în același perimetru să observăm doi adulți aparținând aceleiași specii. Remarcabilă este și prezența aproape constantă, inclusiv iarna, a codalbului – *Haliaeetus albicilla* (LINNAEUS, 1758) în zona lacului.

BIBLIOGRAFIE

- GACHE CARMEN. 2002. *Dinamica avifaunei în bazinul râului Prut*. Publicațiile Societății Ornitologice Române. **15**. Cluj-Napoca. 220 p.
- GACHE CARMEN & MULLER JOHANNA WALIE. 2002. *Starea avifaunei în aria de importanță avifaunistică „Eleșteiele Cârja-Mața-Rădeanu”*. An. Banatului. Timișoara: 45–54.
- GACHE CARMEN, MULLER JOHANNA WALIE, BĂDĂRĂU D. 2002. *Studiu avifaunistic în bazinul Bașeului*. An. Univ. Oradea. Ser. Biologie. **9**: 27–33.
- GACHE CARMEN & MULLER JOHANNA WALIE. 2005. *Waterfowls' monitoring in the wintering areas from the Romanian Prut River basin*. Abstract volume of the 5th Conference of the European Ornithologists' Union. Strassbourg. France. *Alauda* **73**(3): 292.
- ONEA N. 1996. *Contribuții la cunoașterea avifaunei din lunca Prutului județul Galați*. *Naturalia*. **2-3**. Pitești: 383-397.
- SIBLEY C. G. & MONROE B. L. 1990. *Distribution and taxonomy of birds of the world*. Yale University Press. New Haven. 1032 p.
- *** 1996. Legea fondului cinegetic și a protecției vânatului. nr. 103/1996. (M.O., 235/27.09.1996). corectată prin O.U. în 7.02.2000

Carmen Gache
Universitatea "Al.I.Cuza", Iasi,
Bd. Copou, 20 A, România
e-mail: cgache@uaic.ro

Johanna Walie Muller
Societatea Ornitologică Romană, Iași,
Bd. Copou, 20 A, 369B
România